

JANIDŁO JAKUB

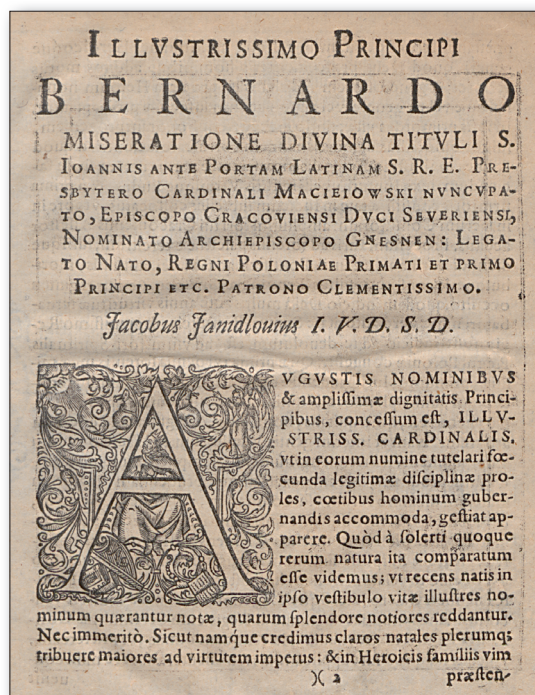
(ur. ok. 1570 r., zm. 31 XII 1619 r.)

Rektor, doktor obojga praw, Jakub Janidło, uczeń profesorów Jana Foxa i Sebastiana Petrycego, pochodził z Bodzentyna. Jego ojcem był Maciej, ślusarz i od 1605 r. rajca w Bodzentynie. Brat Franciszek piastował funkcję gwardiana w klasztorze Bernardynów w Opatowie. Brat Marcin studiował na Uniwersytecie Krakowskim od około 1594 r., ożenił się w Krakowie z Krystyną Persówną i tam też zmarł w 1614 r. Jakub Janidło został nobilitowany przez króla Władysława IV.

Studia na uniwersytecie rozpoczął w semestrze letnim 1587 r., wnosząc opłatę w wysokości 3 groszy. Magisterium sztuk uzyskał w 1594 r. W semestrze zimowym 1594/1595 przewidziany był do wykładów retoryki, lecz ich zaniechał i wyruszył do Rzymu kontynuować studia. Podczas pobytu w Rzymie prowadził czterodniową dysputę, której tezy ogłosił drukiem. Dnia 2 czerwca 1598 r. Janidło zdobył na Sapienzy w Rzymie doktorat obojga praw, nostryfikował go w Krakowie w 1599 r.

Podjął wykłady na Wydziale Prawa. Incydentalnie działał także na Wydziale Filozoficznym, gdzie w 1616 r. uczestniczył w egzaminie magisterskim. W 1608 r. był powołany przez biskupa Piotra Tylickiego do komisji wizytacyjnej uniwersytetu, któ-

rej działanie zostało jednak sparaliżowane przez opór rektora i części profesorów. Aktywnie reprezentował interesy uczelni w kontaktach zewnętrznych. Jeszcze zanim został trzykrotnie rektorem, zaangażował się w spór z jezuitami o zachowanie przywilejów uczelni. W 1612 r. udał się do papieża Pawła V celem zablokowania starań zmierzających do otwarcia kolegium jezuickiego w Poznaniu. Papież potwierdził

Dedykacja Jakuba Janidły dla kard. Bernarda Maciejowskiego z dzieła *Processus iudiciarius ad praxim fori spiritualis Regni Poloniae* (BJ 10760 I Mag. St. Dr.)

w listopadzie t.r. prawa uniwersytetu, lecz zażądał jeszcze stosownego oświadczenia króla. Sprzyjający jezuitom Zygmunt III odmówił prośbie Janidły, w związku z tym wniósł on tę sprawę na sejm, co zakończyło się uchwaleniem w 1613 r. konstytucji potwierdzającej prawa uniwersytetu. Zwalczał zarówno próbę wejścia jezuitów na uniwersytet (1618), jak i ich starania otwarcia seminarium duchownego (1619). W ocenie Janiny Bieniarzówny antyjezuicka działalność Janidły nie była tak zaciekle jak w latach następnych, a jego samego nazywano *vir prudens et pactus* (mądry i układny). Był reprezentantem uniwersytetu na sejmach, sejmikach i na synodzie piotrkowskim w 1607 r. Na rektora wybrany był trzykrotnie w semestrach zimowych 1614/1615, 1618/1619 i letnim 1619 r. Występował wtedy przeciw praktyce opuszczania wykładów przez niektórych profesorów. Określano go mianem wicekanclerza uniwersytetu (1616).

Jakub Janidło opublikował kilka dzieł. Do rozpraw naukowych, oprócz wspomnianej dysputy rzymskiej (1598, 1608), należał także podręcznik procesu kanonicznego *Processus iudiciarius ad praxim fori spiritualis Regni Poloniae conscriptus* (1606). Przejrzyście napisany, był jeszcze dwukrotnie wznawiany w 1619 i 1643 r. Inicjatorem powstania tego dzieła był rektor i profesor prawa – Mikołaj Dobrocieski. W podręczniku Jakub wielokrotnie odnosił się do praktyki prawnej, zamieścił cennik opłat sądowych krakowskiego sądu oficjała, wzory pozwów i formularze powoływania świadka. W 1619 r. wydał *Sanctiones ac leges*, zbiór dokumentów i praw dotyczących Kolegium Lubrańskiego. Do innych drukowanych utworów należy w szczególności antyjezuickie kazanie okolicznościowe na święto Trzech Króli (1608). Wspierał także druk podręcznika gramatyki profesora Szkół Nowodworskich Sebastiana Justa (1617). W latach 1612–1613 opracował syntetyczne ujęcie dziejów uniwersytetu *Brevis descriptio historica Universitatis Cracoviensis*.

Znajdował także czas na aktywność pozauniwersytecką. Udzielał prywatnych lekcji Janowi Żółkiewskiemu. Był zaufanym doradcą biskupów krakowskich. W 1603 r. został wyświęcony na diakona (23 lutego) i prezbitera (15 marca). Działał w sądzie biskupim jako asesor. Przed 1602 r. został altarystą ołtarza Aniołów w kaplicy biskupa Piotra Tomickiego w katedrze krakowskiej. Jeszcze przed święceniami był plebanem w Gołaczewach. W latach 1600–1612 (z przerwami) uczestniczył w pracach komisji egzaminacyjnej diecezji krakowskiej dla kleryków. Kilukrotnie udzielał klerykom przystępującym do egzaminów przed święceniami prowizji na pracę w posiadanych przez siebie beneficjach. Przed majem 1611 r. został kanonikiem sądeckim, od 4 grudnia 1615 r. był kaznodzieją w katedrze krakowskiej, a w 1618 r. objął probostwo w Proszowicach. Zapewne podczas pobytu na dworze papieża Pawła V uzyskał tytuł protonotariusza papieskiego. Nie mniej ważne były jego wysiłki przy organizacji Szkół Nowodworskich, których był od 1617 r. pierwszym prowizorem. Zajmował się opracowaniem programu nauczania i zapewnieniem wykształconej kadry nauczycielskiej, a także wspierał inicjatywę materialnie (początkowo opłacał pensje profesorów). Ufundował dwa stypendia dla studentów z Bodzentyna (1616), a w testamencie zapisał 500 złp na altarię w kościele parafialnym. Zakupił także „na-

czynia święte i lampierz przed Najświętszym Sakramentem” dla tegoż kościoła. Wyremontował również kościół w Gołaczewach. Pod koniec życia, w latach 1618–1619, był proboszczem w Proszowicach.

Zmarł 31 grudnia 1619 r. w Krakowie. Został pochowany najprawdopodobniej w kaplicy Szafranców w katedrze krakowskiej. Uczczono go wieloma drukowanymi pismami okolicznościowymi, a także zbiorem poezji *Threnodia in funere clarissimi viri...* (1620) uczniów klasy poetyki w Szkołach Nowodworskich. Dwa epitafia upamiętniające Jakuba Janidłę wmurowane zostały w kościele parafialnym w Bodzentynie.

BJ rkps 220 k. 62v–63; AS 3 s. 152; Muczkowski Statuta s. 244, 279; Bartel Dzieje s. 177, 179, 188, 197; Barycz Barok s. 185, 213, 217; Barycz Historia s. 521–522, 583, 588, 737; H. Barycz, *Historia Szkół Nowodworskich, 1588–1938: Od założenia do reformy H. Kołłątaja, 1588–1777*, Kraków 1939, s. 49–50, 73–74, 78, 79; Barycz Rzym s. 227, 233, 241–242; J. Bąk, *Semper in Altum: z dziejów Szkół Nowodworskich*, Kraków 1976, s. 24–31, 37, 53, 207; J. Bieniarzówna, *Janidło Jakub*, PSB, t. 10, Wrocław–Warszawa 1962–1964, s. 512; *eadem*, *Książdz Jakub Janidło – wybitny przedstawiciel profesury krakowskiej XVII stulecia*, „Folia Historica Cracoviensia” 1989, t. 1, s. 7–32; A. Bryk, *Jakub Janidło z Bodzentyna* [w:] *Złota Księga* s. 89–95; Estreicher Bibliografia 18 s. 450–452; HNP 6 s. 270–271; Księgi egzaminów nr 2176, wg indeksu s. 482; Michalewiczowie 5/1 nr 56 s. 124, 5/2 nr 115 s. 112; E. Ozorowski, *Janidło Jakub*, SPTK 2 s. 156–157; Pietrzyk Poczet s. 166; Sondel Słownik UJ s. 572–573; W. Urban, *Akademia Krakowska w latach 1549–1632* [w:] *Dzieje UJ* s. 269, 279–280, 299; E. Wilemska, *Jakub Janidło*, EK 7 kol. 964–965.

Maciej Mikula